

Nr 470.

Av herr **Rydén** i Malmö **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 264, angående krigstidshjälp under år 1917 åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 264 förelägges riksdagen förslag till bestämmelser angående beredande av krigstidshjälp under år 1917 åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst.

Vid genomläsandet av denna proposition finner man huru 1902 års lönerogleringskommitté sträckt sina undersökningar till grupper bland dessa statens pensionärer, vilkas pensionsbelopp uppgå till 1,500 kronor per år. Det vill synas, som om kommittén varit mycket tvivelsam om, huruvida icke ett pensionsbelopp av nämnda summa med skäl kunde kallas lågt, ehuru kommittén med hänsyn icke minst till framställning av motionärer i detta ärende vid förra årets riksdag och riksdagens med anledning därav fattade beslut i viss mån ansett sig bunden vid ett något lägre belopp. Det är för visso sant vad i propositionen (sid. 16) framhålles, att »den relativt trygga ställning som följer av rätten till pension utav staten» är av betydande värde, men det är lika sant, att den rent ohyggliga prisstegring, som ägt rum och allt fortfarande pågår bringat även dem, som ha en pension upp till 1,500 kronor, i ett ofantligt bekymmersamt läge. Det torde heller icke tarvas någon statistik för att bevisa, huru till exempel ett gammalt par med inkomstbelopp under nämnda gräns nu i ålderdomen få kämpa en rent förtvivlad kamp mot den påträngande nöden. Det är också uppenbart, att förhållandena nu äro så väsentligt annorlunda än när riksdagen förra året fattade sitt beslut i ärendet, att detta icke kan få anses i någon mån normerande. Den förut av Kungl. Maj:t avgivna och av utskottet behandlade propositionen om krigstidstillägg och krigstidshjälp åt vissa av statens befattningshavare är ju också väsentligt annorlunda och vidare

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 4 saml. 212 häft. (Nr 470—472.) 1

lagd än vad 1916 var fallet, att de ofantligt ökade behoven därmed tydligt erkänts. Utskottet har förvisso även erkännansvärt behjärtat dessa påträngande krav om ökad hjälp, krav som ju åtskilligt ökats även sedan kommittén handlade detta ärende.

Med dessa synpunkter för ögonen vill det synas, som mycket starka humanitära skäl talade för att den förelagda gränsen i fråga om rätt till hjälp höjdes till det belopp, intill vilket kommittén endast av vissa hänsyn icke ansett sig böra gå.

Men icke allenast det belopp, över vilket ingen krigstidshjälp skulle erhållas, synes något böra höjas, utan jämväl den föreslagna hjälpen. Även den saken har, och det helt naturligt, varit under omprövning inom kommittén, ehuru även där skälen för det mindre beloppet ansetts övervägande. Onekligen är ett tillskott av 100 kronor i somliga påvisbara fall högst betydande, procentuellt sett. Men då gäller det i varje fall så försvinnande små belopp, att även ett däröver något höjt tillskott må anses ytterst behjärtansvärt. Detta så mycket mera som, såsom ju ovan anförts, det här uteslutande torde gälla personer, vilkas krafts dagar ägnats åt staten och av vilkas återstående förvärvsförmåga icke torde finnas mycket kvar som insats för uppehållet under återstående dagar. Säkert kunde staten utan allt för stora uppoffringar bispringa dessa uttjänta arbetsbin med en något större hjälp. Ett belopp av 200 kronor synes mig vara det minsta möjliga, som staten bör anslå, om det i dessa bistra tider skall kännas som en *verklig* hjälp. En sådan summa är ej heller större, än att den utan synnerlig tvekan borde kunna av riksdagen godtagas.

Som en följd av ett förslag om dessa antydda förhöjda belopp böra givetvis även de i propositionen föreslagna maximibeloppen 1,300 kronor pension och krigstidshjälp sammanräknade, liksom det taxerade beloppet, 1,200 kronor, höjas i ungefär motsvarande grad. Lämpliga gränser torde då vara 1,600 kronor respektive 1,500 kronor.

Även en annan liten ändring i Kungl. Maj:ts proposition synes påkallad. I punkt b. föreslås i full konsekvens med vad i motsvarande fall föreslogs i Kungl. Maj:ts proposition angående krigstidshjälp åt vissa statens befattningshavare, att gift kvinnlig befattningshavare, vars man lever, skall därför förlora rätten till krigstidshjälp. Genom motion i det ärendet påyrkades ändring av denna bestämmelse såsom verkande orättvis i vissa fall, ett förhållande som ju utskottet behjärtat. Minst samma skäl till ändring föreligga även här. Fall kan ju nämligen tänkas, där tillvaron av en gift kvinnlig f. d. befattningshavares make, även om denne av ålderdom eller sjukdom utgör en stor börda, eller också är

intagen på anstalt eller är förlupen, kan beröva denna f. d. befattningshavare den annars som rättmätig ansedda hjälpen. Dylikt kan icke anses som giltigt skäl för diskvalifikation. I likhet med vad utskottet föreslagit i sitt betänkande i fråga om krigstidshjälp åt gift kvinnlig befattningshavare, kunde ju även här stipuleras, att hjälp ej skulle utgå i fall mannens inkomst överstege en viss summa under föregående år. Detta synes dock tämligen obehövt, alldenstund de båda makarnas sammanlagda inkomst icke bör få överstiga ett visst tänkt belopp av 1,500 kronor. Härigenom rör man sig ju i alla fall på en så låg inkomstgräns, att här nämnd garanti bör vara fullt nog.

Den här påpekade föreslagna bestämmelsen torde därför saklöst kunna utgå.

Det vid ett bifall till denna framställning erforderliga anslaget kan till beloppet ej exakt uppgivas, men torde ett anslag av 1,000,000 kronor under villkor, att detta får förslagsanslags natur, vara för ändamålet tillräckligt.

Med hänvisning till vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 264 angående krigstidshjälp under 1917 åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst måtte besluta,

a) för beredande under år 1917 av krigstidshjälp åt f. d. befattningshavare i statens tjänst — avskedade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare därunder icke inbegripna — vilka vid ingången av år 1917 äro berättigade till pension eller därmed jämförligt årligt understöd, som av Konung och riksdag till siffran bestämts eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder, å extra stat för år 1918 under tionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag å 1,000,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel under år 1917 låta utbetala vad som för ändamålet erfordras;

b) förklara, att krigstidshjälpen skall till varje dylik f. d. befattningsinnehavare utgå med ett belopp av 200 kronor, under iakttagande dels att hans nu ifrågasvarande krigstidshjälp samt pensions- och understödsförmåner icke må tillhoppa överstiga 1,600 kronor för

år räknat och dels att från åtnjutande av dylik hjälp undantages f. d. befattningshavare, som under år 1917 har att erlägga inkomst- och förmögenhetskatt för högre belopp än 1,500 kronor, hustrus taxering däri inberäknad;

c) i likhet med Kungl. Maj:ts förslag.

Stockholm den 9 maj 1917.

Värner Rydén.

F. V. Thorsson.

Hj. Branting.

Bernh. Eriksson.